

Remissyttrande över betänkandet Från kris till kraft – återstart för kulturen (SOU 2021:77)

Sammanfattning

Region Blekinge har av Kulturdepartementet beretts tillfälle att avge yttrande över ovanstående remiss. Region Blekinges remissyttrande har beretts tillsammans med regionerna inom Regionsamverkan Sydsverige.

Regionsamverkan Sydsverige betonar vikten av utökad flernivåstyrning i enlighet med kultursamverkansmodellens grundläggande principer och adekvat finansiering av modellen för att nå de nationella målen och säkerställa kultur i hela landet. Staten behöver ha tillit till modellen, värna den i kristider och använda den för återuppbyggnad och utveckling när krisen är över. Regionsamverkan Sydsverige är positiv till att kulturen på ett tydligare sätt definieras som ett välfärdsområde men saknar i utredningen konkreta förslag för att uppnå detta.

Synpunkter

Kulturens centrala samhällsvärde behöver synliggöras

I kapitlet lyfts behovet av att kulturen på ett tydligare sätt definieras som ett välfärdsområde och inkluderas i arbetet med framtidens välfärd på statlig, regional och kommunal nivå. Ambitionen är hög men det saknas i utredningen konkreta förslag för att uppnå detta.

Förslag för kulturens återstart

Stipendier riktade direkt till enskilda kulturskapare har haft stor betydelse under pandemin och Region Blekinge tillstyrker behovet av dem även i en återstart av kulturen. Det är dock av hög vikt att bidragsgivande organisationer arbetar aktivt med att nå ut till kulturskapare i hela landet.

Region Blekinge ställer sig positiv till utredarens lagda förslag och särskilt till statlig förstärkning av kultursamverkansmodellen med 100 miljoner per år under 2022 och 2023. Men vill samtidigt poängtera vikten av att statens uppräknade av ordinarie anslag bör inkludera pris- och löneomräkning för att det ska bli ett uppriktigt återstartsstöd. Det samma gäller utredningens förslag att Kulturrådets genomförande av sin del av satsningen bör ske i samråd med regionerna för att skapa större träffsäkerhet och ta vara på den kunskap regionerna besitter.

Region Blekinge ställer sig frågande till om satsningen på kulturcheckar som stimulansstöd kommer att påverka arbete för breddat deltagande i någon betydande utsträckning, men har inget att invända i sak mot dessa. För att nå ut bredare med information om kulturrevenemang skulle det digitala värdebeviset kunna kopplas till lokala eller regionala Visit-sidor.

Region Blekinge instämmer med utredningens förslag om att stärka allianserna för både nya och etablerade konstnärer för att bidra till konstnärers ekonomiska och sociala trygghet under och efter pandemin. Men arbetet med allianserna stärker inte med automatik konstnärer i hela landet

utan Region Blekinge önskar se vidgade uppdrag för allianserna så att de i större utsträckning når konstnärer i samtliga regioner.

Region Blekinge instämmer med utredningens förslag om utökad musikarrangörsstöd via Kulturrådet för att förbättra försörjningsmöjligheterna för musiker under 2022 och 2023. Inte minst viktigt är det att fokusera på de mindre aktörerna.

Långsiktig förstärkning av kulturens ekonomiska förutsättningar

Region Blekinge instämmer med utredningens konklusion att konstnärers ekonomiska möjligheter att utveckla sitt konstnärskap är i stort behov av att stärkas långsiktigt. Konstnärsnämnden, Författarfonden och Kulturrådet bör få utökade resurser enligt förslagen för att säkerställa förutsättningarna för de fria aktörerna, vilket inte minst är viktigt utanför storstadsregionerna. Även förslagen om Kulturrådets och Riksantikvarieämbetets förstärkning gentemot civilsamhällets- och ideella kulturarvsaktörer är positivt.

För att långsiktigt stärka kultursamverkansmodellen behövs en ökad statlig finansiering. Under många år har regioner och kommuner stått för den ekonomiska utvecklingen inom modellen. Staten behöver göra ytterligare ekonomiska insatser för att motsvara de som skett på kommunal och regional nivå och därefter säkerställa både möjligheter till nya gemensamma satsningar som årlig uppräkningsnivå med pris- och löneutveckling.

Region Blekinge ser positivt på ett bemyndigande om att Kulturrådet kan fatta fleråriga verksamhetsbidrag till det fria kulturlivet. Så även att regeringen bör utreda möjligheten för större ekonomisk långsiktighet för regionala institutioner inom kultursamverkansmodellen.

Stärk internationellt utbyte och samverkan

Region Blekinge instämmer med att internationellt utbyte är viktigt för att stimulera utvecklingen i svenskt kulturliv. Utbyten mellan internationella kulturaktörer skapar ofta samtal och möten som leder till en utveckling som är svår att få till på annat sätt. Region Blekinge stödjer även förslaget att Kulturrådet får i uppdrag att utveckla formerna för ett särskilt stöd för medfinansiering av EU-projekt.

Stärk trygghetssystemen

Region Blekinge instämmer med utredningens förslag att de sociala trygghetssystemen behöver utvecklas så att även konstnärer och andra yrkesverksamma i kultursektorn kan få tillgång till dem.

Ta tillvara digitaliseringens möjligheter

Region Blekinge instämmer med utredningens förslag att regeringen bör tillsätta en utredning med uppgift att ta fram formerna för en nationell samordning av bibliotekens utlån av e-böcker med målet att möjliggöra en jämlik tillgång till digitala medier i hela Sverige och säkerställa en ekonomisk hållbarhet i hela systemet. Samt att utredningen bör bedöma om den ökade utlåningen av e-böcker medför ett behov av nya konstnärspolitiska insatser för författare, översättare, tecknare och illustratörer, och i så fall föreslår hur sådana insatser kan utformas.

Region Blekinge instämmer med utredningen att det är viktigt med en dialog inom bland annat kultursamverkansmodellen om kulturaktörers förutsättningar att fortsätta tillgängliggöra kultur digitalt. Region Blekinge instämmer även med utredningens bedömning att kulturverksamheternas anslag behöver förstärkas om det ställs krav på att deras digitala verksamhet ska

fortsätta efter pandemin, för att förhindra att den digitala kulturen utvecklas på bekostnad av den analoga kulturen och konstnärernas upphovsrättsliga villkor.

Region Blekinge instämmer med utredningens förslag att regeringen bör avsätta medel för en digitaliseringsinsats av hela landets kulturarvssektor, för att tillgängliggöra offentliga institutioners och ideella kulturaktörers samlingar och stötta samlingsvårdande insatser. Region Blekinge instämmer med förslaget att satsningen bör omfatta en arbetsmarknadsinsats som subventionerar anställningar inom arkiv, bibliotek och museum. Samt att satsningen även innefattar kompetensutvecklande insatser, samordning och utveckling av gemensam infrastruktur. Region Blekinge vill här poängtera att det är viktigt att den statliga satsningen omfattar hela kulturarvssektorn – från stora institutioner till små, ideella museer, hembygdsföreningar och enskilda arkivverksamheter. Och att det är viktigt att samordningen och uppbyggnaden av infrastrukturen sker utifrån förutsättningar att även små aktörer ska ha möjlighet att ta del av de gemensamma resurser som byggs upp. Region Blekinge ställer sig positiv till förslaget att Riksantikvarieämbetet ansvarar för utformningen och genomförandet, i samverkan med Riksarkivet och Kungliga biblioteket.

Region Blekinge ställer sig positiv till utredningens förslag om att öka kunskapen och rådgivningen om den nya upphovsrätten. Dock vill Region Blekinge betona vikten att även kommunala och regionala tjänstepersoner nås av kompetenshöjande insatser om upphovsrätt då de i många fall är konstnärernas första kontakt i de mindre regionerna och kommunerna.

Förbättra förutsättningarna för kulturella och kreativa näringar (KKN)

Region Blekinge instämmer med utredningens förslag om att regeringens införande av ett incitament för produktion av film och tv är viktig som en långsiktig investering i svensk filmproduktion. Region Blekinge ställer sig även positiv till att regeringen tar fram en färdplan för filmpolitiken men poängterar vikten av att den bör tas fram i samråd med regionerna, de regionala filmverksamheterna och övriga aktörer inom filmbranschen. Till exempel ska Region-samverkan Sydsverige under 2022 ta fram en Interregional audiovisuell strategi som kan vara ett viktigt kunskapsunderlag för den nationella färdplanen för filmpolitiken.

Region Blekinge ställer sig positiv till utredningens förslag om att en nationell strategi för KKN tas fram som underlag för framtida beslut samt för främjande av samarbete mellan olika departement. Region Blekinge tog redan 2017 fram *Utvecklingsplan för kulturella och kreativa näringar 2018-2022 Region Blekinge* och ser ett stort värde i att en strategi även tas fram på nationell nivå. Konstruktionen med ett KKN-kontor är positivt för att förhindra stuprör mellan departementen och för att minska risken för att viktiga frågor nedprioriteras på grund av att de inte tillhör ett visst politikområde. Region Blekinge vill framföra vikten av att den nationella strategin tas fram i samråd med regioner för att samordna KKN-satsningar med regional utveckling och besöksnäring. Region Blekinge instämmer även med utredningens förslag att inkludera KKN i innovations- och digitaliseringsinsatser, ett tydligare samarbete med högre utbildning och forskning samt utveckla statistik och analys inom KKN-området.

Stärk kulturskolan och kultur i skolan

Region Blekinge ställer sig positivt till förslaget om att förbättra kulturskolornas möjlighet till långsiktigt utvecklingsarbete i förhoppningen till att det ska inspirera och leda till att samtliga kulturskolor bedriver verksamhet inom ett flertal konstformer. Alldeles för många är fortfarande rena ”musikskolor”.

Region Blekinge ställer sig positiv till förslaget att Skolverket får i uppdrag att främja samarbete mellan skolväsendet och kulturaktörer i syfte att uppnå skolans mål och öka förståelsen för den resurs som kulturlivet kan utgöra för skolan och demokratin. Samt att uppdraget bör genomföras i samråd med Kulturrådet och Riksantikvarieämbetet. Kulturområdet erbjuder ett rikt utbud som utgår från läroplanen, den pusselbit som saknas är skolans möjlighet att ta emot erbjudandet. Region Blekinge vill även här framföra vikten av en nära samverkan med regionerna och kommunerna för att uppnå bästa möjliga förankring och verklighetsbeskrivning för att stödja barns rätt till kultur i skolan som i sin tur kan vara en del i arbetet för breddat deltagandet och minskad snedrekrytering i kulturlivet långsiktigt.

Breda deltagandet och minska snedrekryteringen i kulturlivet

Region Blekinge instämmer med utredningens förslag. Det är oroväckande att de konstnärliga högskolornas rekrytering hör till de mest snedrekryterande när det gäller socioekonomisk bakgrund.

Utveckla kulturpolitikens inriktning

Region Blekinge anser inte att kultursamverkansmodellen behöver utredas återigen. Arbetet bör snarare i högre utsträckning ske utifrån modellens ändamål och intention för att ta tillvara kultursamverkansmodellens potential som verktyg för flernivåstyrning. Staten behöver ha tillit till modellen, värna den i kristider och använda den för återuppbyggnad och utveckling när krisen är över. Det är genom samverkan som vi bygger ett starkt och livskraftigt Kultursverige. En stabil struktur för effektivt resursutnyttjande i både kris och utveckling behöver säkerställas. Vid statliga satsningar bör kultursamverkansmodellen övervägas som modell för genomförande för att undersöka om regionerna kan bidra till måluppfyllelsen.

Utökad samverkan mellan den regionala och nationella nivån skapar mer effektivitet i de offentliga resurserna. Region Blekinge ser att dialogen med Kulturrådet har utvecklats på ett positivt sätt. Det är dock viktigt att nyttja regionernas uppbyggda infrastruktur för att säkerställa att statsbidragen når ut även till de minsta kommunerna i landet. Region Blekinge önskar ett fortsatt nära samarbete med staten inom ramen för kultursamverkansmodellen för att nå de nationella kulturpolitiska målen.

Region Blekinge ställer sig positiv till förslaget att regeringen utreder förutsättningarna för bildandet av en kulturstiftelse i Sverige där statliga medel kan matchas med privata.